

Városunk

Budapesti Honismereti Híradó

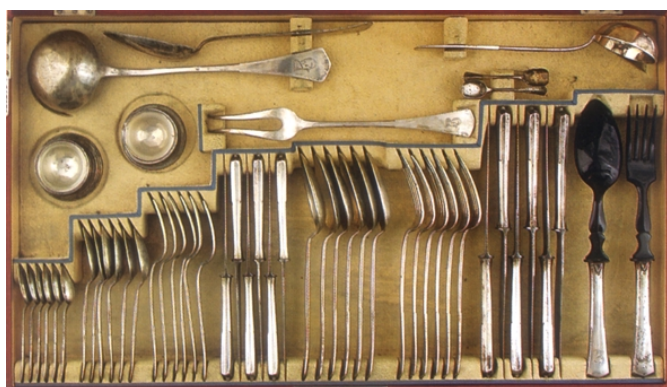
V. évfolyam 3. szám

2002. október

Régiségek a határon

Mi van a kárpit mögött?

A kulturális javak védelméről az 1997. évi CXL. törvény, azok kivételéről a

Ezüst evőkészlet (Spiró Miksa, Pest, 1872–1937)

17/2001. (X. 18) NKÖM rendelet rendelkezik. Ezek alapján kiviteli engedélyhez kötöttek az ötven évnél régebbi, a muzeális intézmények és levéltárak nyilvántartásában szereplő, a könyvtárakban muzeális dokumentumként őrzött és a védetté nyilvánított kulturális tárgyak, levéltári iratanyagok, maradandó értékű magániratok vagy irat együttesek. Kiviteli engedély birtokában bárki vihet ki az országból műtárgyat, régiségeket. A határon tapasztaltokról a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságának (VPOP) szövivője, Sipos Jenő alezredes adott tájékoztatást munkatársunknak.

– A Vám- és Pénzügyőrség tapasztalatai szerint a műtárgy-kereskedelemmel foglalkozók ismerik a jogszabályokat. A kivitelhez bemutatják a szükséges engedélyt. Aki viszont nem rendelkezik a Kulturális Örök-

ség Igazgatósága engedélyével, az megpróbálja illegális úton kijuttatni az or-

límányban régiségeknek minősülő használt tárgyak, amelyek kialakításukból, rajtuk lévő dátumból, illetve igazságügyi szakértő véleménye alapján ötven évnél idősebbek. (Értékük 5,6 millió forint volt.) – Ismertette, hogy 1999-ben egy Opel Omega tetőkárpitja mögé rejtettek el 20 darab 17–19. századi festményt, melyek becsértéke 3,5 millió forint volt. Előfordult olyan eset is, hogy egy értéktelen kép mögé felerősítve egy keretben próbálták meg átcsempészni az értékesebb műalkotást. Vasúti forgalomban előszeretettel rejtik el a tárgyakat a mosdókban, vagy más olyan helyen, ahol megtalálása esee- (Folytatása a 4. oldalon.)

Europa Nostra díjak

A példa ereje

Az Europa Nostra szervezet az épített és a természeti örökség megóvására, helyreállítására szövetkezett egyesületek, alapítványok

és magánszemélyek páneurópai csúcsintézménye. 1991-ben vették fel soraikba a Magyarországon meg- (Folytatása a 11. oldalon.)

A Neuscloss Kornél tervezte budapesti Elefántház

Eltűnő tárgyak, mesterségek

A fővárosi kerületekben egyre inkább fehér hollónak számít egy-egy kézműves mester szolgáltatása. Sokszor hosszasan utánjárást igényel a kalapos, a bőrös, az esernyőkészítő, a szabó... megtalálása, a fémhőmérőgyártóról, kádárrokról és a kovácsokról már nem is beszélve. Hagyatékuk, szerszámaik jó esetben egy-egy kerületi helytörténeti gyűjteményben kötnek ki, vagy régiségkereskedőknek adják el. Előfordul, hogy az örökösök lomtalanítanak, végleg megsemmisítve ezeket. A helytörténeti gyűjtemények többsége anyagiak hiányában még a kerületük történeti múltjához szorosan kötődő tárgyakat sem tudja megvásárolni az aukciókon, a régiségboltokban – hiába tudnak azokról. A galériák, régiségboltok és a helytörténeti gyűjtemény szorosabb együttműködésére gyakorta akkor kerül sor, ha a kerületben van az üzlet, vagy a tulajdonos lakása. Ritkán történhet meg az is, hogy fedezetet teremtvén az örökösöktől az önkormányzat közvetlenül vesz meg műtárgyakat. Közös múltunk emlékei így legtöbbször a galériák, régiségboltok kínálatát gyarapítják. Mostani számunkban ezért a műkereskedelem világáról, régi tárgyaink közvetítőiről próbálunk pillanatképet adni.

Emlékmű vándorúton II.

Pest legrégebbi köztéri szobra

● folytatás előző számunkból

Ha azt hisszük, hogy az épületek, műemlékek rongálása korunkra jött divatba, tévedünk. Előfordult korábban is, ha nem is ilyen mértékben. Megtörtént, hogy a budafoki szőlőkből hazatérő, bortól vidám csepeli sváb legények, mondván eleget nézett János a Duna felé, most már tekintsen Csepelre is, elfordították a többmázsás szobrot. Előfordult az is, hogy eltűnt a szobor feje, ezért Zettner Sebő plébánosnak 1890-ben újra kellett faragtatnia. Majd 18 év múlva újabb restaurálásra és kerítéssel való védelemre is rákényszerültek.

A Weiss Mannfréd Művek 1892-től, az alapítástól eltelt alig negyed-

század alatt olyan mértékben fejlődött, hogy kinőtte a korábban birtokba vett telephelyét. Észak felé is növelni kívánták a területét, ezért 1916-ban Prohászka Ottokár püspök engedélyezte a kápolna áthelyezését, melyre 1917-ben került sor. Így került története során harmadik helyre, a mai Bu-

Szobor a rács mögött

(Fotó: Bottos József)

Pesti építkezések állomásai

A Budapesti Történeti Múzeum a Millenniumi Földalatti Vasút Vörösmarty téri megállójában október 4-én nyitotta meg a „Pesti építkezések állomásai” című kiállítását. A Vörösmarty téren a Vigadó épületét (Feszli Frigyes), a Deák téren az Insula Lutheranát (Pollack Mihály), a Bajcsy-Zsilinszky úton a Bazilikát (Hild József), az Operánál az Operaházat (Ybl Miklós), az Oktogonon az Andrássy út és a Nagykörút kiépítését, a Vörösmarty utcánál a Mintarajz Iskola és a Régi Műcsarnok épületét, a Kodály köröndön a Fasori refor-

mátus templomot (Árkay Aladár) és a Kodály Körönd bérpalotáit, a Bajza utcánál a Városligeti fasor villáit és az Epreskertet, a Hősök téren a Városligetet (Schickedanz Albert), a Széchenyi fürdőnél a Széchenyi fürdő épületét, az Állatkertet, Kőröscsarnok épületét (Lechner Ödön), a Mexikói úton az Erzsébet Nőiskolát (Lajta Béla) mutatták be. A megnyitót követően a Gerbeaud Cukrászdában „A mi Budapestünk” sorozat új kötetével, *Gábor Eszter*: Andrássy út című könyvével találkozhattak az érdeklődők. **Sz.M.**

dafoki útra. Az elhelyezés nem bizonyult szerencsésnek a gyártelep szomszédságában, távol a lakóterülettől. Mellé épült a mai MOL Rt. egyik elődje, a Magyar-Belga Ásványolaj Rt.

A második világháború során szerencsére nem sérült meg, de az idők folyamán tetőzete tönkrement és a szobor állapota is romlott. Többszöri felkérésre az Országos Műemlék Felügyelőség tervbe vette restaurálását, melyre 1971-ben került sor. Akkor született az a javaslat, hogy a Budán restaurált emlékmű ne a régi helyen kerüljön újjáépítésre. A helykijelölést hosszú viták előzték meg, végül mégis győzött az az álláspont –

melyet kezdetől képviseltek a műemlékvédelem szakemberei, a katolikus egyház, és a helytörténészek – hogy kerüljön a szobor a térre. Végül Kovács Ernő szobrászművész és az OMF kőfaragóinak gondos munkája eredményeként 1973-ban új zsinolytával koronázva került felállításra a tér árnyas szegletében.

A műalkotás történetének feltárását, művészettörténeti leírását dr. Bodor Imre végezte el. Kimutatta, hogy ez Pest legrégebbi fennmaradt köztéri szobra és javasolta vasráccsal való védelmét, mely az 1980-as évek első felében készült el.

Bolla Dezső

Negyedszázados jubileum

Tájak – Korok – Múzeumok

Lelkes népművelők, pedagógusok, természetbarátok, környezetvédők és honismereti aktivisták hozták létre 1977 őszén a TKM-mozgalmat.

Ennek „örökzöld” célkitűzései voltak a természeti-történeti-kulturális értékeink megismertetése, védelme, a hazához, lakóhelyhez való kötődés elmélyítése, az aktív környezetvédő tevékenység, a szabadidő tartalmas eltöltése, egészséges életmódra, közösségi tevékenységre ösztönzés.

Céljaik megvalósítását szolgálta az un. „bélyegzős játék”, amelynek keretében mintegy ötvenezren látogattak el múzeumokba, és más nevezetes helyekre. A jeles történelmi évfordulókhoz kapcsolódtak a vetélkedők és az ifjúsági szaktáborok.

Gyorsan népszerűvé vált az un. Kiskönyvtár-sorozat. Ebből már több mint 700 kötet jelent meg, közel 100 a főváros nevezetességeit mutatja be.

A mozgalom az 1980-as években egyesületté alakult, majd 1998-ban „kiemelkedően közhasznú szervezet” minősítést kapott. Az egyesület munkáját a kilencvenes években Kós Károly Emlékéremmel, Ifjúsági- és Fehér Rózsa díjjal ismerték el.

2001. év végén változás állt be az egyesület vezetésében: elnöknek dr. Mélykúti Csabát, ügyvezető elnöknek Haraszti Gábort választották. Székhelye is megváltozott: a XIV. kerületi Bosnyák tér 5.-ben van irodájuk.

T.J.

Az 1872-ben alapított Országos Magyar Iparművészeti Múzeum gyűjtőmunkájának következtében a 30-as évekre világviszonylatban is jelentős anyaggal rendelkezett. Anyagi forrásainak beszűkülése, a történeti múlttal rendelkező magángyűjtemények felszámolása vajon hogyan hatott múzeumunkra, mit próbálnak tenni kompenzálása érdekében? Minderről Vámos-Lovay Zsuzsannával, az Iparművészeti Múzeum főigazgató-helyettesével beszélgettünk.

– Egy múzeum gyűjteményének növelése általában jelzés értékű fejlesztést, vagy fejlődését tekintve. Mi a helyzet az Iparművészeti Múzeum esetében?

– Gyarapodunk, de messze nem annyira, ahogy szeretnénk. Anyagi lehetőségeink csökkennek, a műtárgyak árának növekedésével nem tartanak lépést. Gyűjteményünk színvonalának fenntartása ezért csak át gondolt gyűjteményfejlesztéssel lehetséges. A középtávú gyűjteménygyarapítási koncepciónk alappillére a megalapozott, meglévő történelmi gyűjteményeink hiányainak pótlása. Igen hiányos a két világháború közötti és a II. világháború utáni magyar anyagunk. Kortárs műalkotások közül általában az egyedi iparművészeti tárgyak (bútor, kárpit, porcelán...), az ipari forma helyett az autonóm alkotások, a kézműves műhelydarabok érdekesek számunkra.

– Miből és honnan bővítik a gyűjteményüket?

Állandó szimbiózisban Műves tárgyak múzeuma

– A kortárs iparművészeti alkotások „minisztériumi vásárlásának” és elosztásának gyakorlata megszűnt. Nem egy minisztériumi bizottság válogat a hazai művészek alkotásai között, hanem a tárca az anyagi keretet átutalja a Képző- és Iparművészeti Lektorátusnak. A vásárlásra a mi szakembereink tesznek javaslatot, a lektorátus a vásárlás finanszírozási lehetőségéről nyilatkozik. Gyűjteményünk gyarapítását segíti még az NKAP műtárgyvásárlásra adott pályázati támogatása

zsis alakult ki: mi gyakori és megbízhatóan fizető vásárlóként szerepelünk, ők kedvezőbb áron adnak el múzeumunknak. Tapasztalataink alapján a nagyobb üzleteknek megbízhatóbb áruik vannak. Gyanús, tárgyak esetében hosszú távú, szakmai érdek számukra az együttműködés.

– Az üzleti és a múzeumi szektor érdekei mindig egybeesnek?

– Anyagi szempontból nekünk hátrányos, ha egy jó szemű kereskedő felvásárol és később elad a múze-

– A magánszektor számára intézményünk szakértői tevékenységet nem vállal. Állami felkérésre bírósági szakértést azonban ellátunk. A kollegák szigorúan magánszakértőként, saját felelősségükre dolgozhatnak előzetes megtekintéseknél, aukcióknál... Ahogy létezik ügyvédi, építész kamara, úgy javasolható lenne ezen a területen is szakmai kamara létrehozása. Ma már létezik kulturális szakértői névjegyzék, melybe a nemzeti kulturális örökség miniszterének engedélyével lehet felvételt nyerni. Az ebben szereplő szakértők – muzeológusok, restaurátorok, levéltárosok, stb. végezhetnek szakértői munkát.

– A gondjaikról eddig még nem tett említést.

– Elsősorban tárolási nehézségekkel küszködünk. A korszerű raktár klimatizált, pormentes, lifttel megközelíthető és a kiállítóhelyhez közel fekvő. Ez utóbbi a szállítást teszi olcsóvá. Az épületünk Kinizsi utcai szárnyának alsó két szintjét az Iparművészeti Egyetem

használja. Az ingázás miatt – hiszen a campus Zugligetben van - ez nekik sem jó. Az épület teljes birtokbavétele és komplex rekonstrukciója megkönnyítené helyzetünket. Most csak toldozzuk-foltozzuk. A tető, a pince, a gépészeti rész egyaránt gondot jelent. Negyedik éve szakaszonként szigeteljük a pincét. Elengedhetetlen lenne egy konferenciaterem és oktató terem – tanulmányi raktárak létrehozása. Mindezt csak egy teljes rekonstrukció biztosítaná.

Gábel Tibor

Szentpéteri József: Ezüst kávékészlet (Pest, 1823)

és a minisztériumi költségvetés szaktörvényi feladatok ellátó kerete.

– Egyre több a műtárgy és régiség üzlet, sok az aukció.

– Szoros kapcsolatban vagyunk a régiségkereskedőkkel. Ha valami értékes feltűnik, azt múzeumunk számára próbáljuk megvásárolni. Például a BAV aukcióin a leütési áron elővételi jogunk van. Anyagi okok miatt ezzel ritka esetben tudunk élni. A kereskedőknek is rangot jelent, ha tőlük vásárolunk. Kölcsönösen hasznosak vagyunk egymás számára, egyfajta állandó szimbió-

umnak. Előnyös azonban, ha gyűjtőhöz kerül a tárgy. Az vigyáz rá, ápolja, utána kutat. Gyűjteményével önmagának és hobbjának állít emléket. Ezek az emberek végső soron a múzeumok számára is gyűjtenek: örökösök gyakran múzeumnak ajánlják fel anyagaikat. Egy minél több eredeti résszel rendelkező tárgy számunkra akár roncs állapotban is értékes lehet. Piaci kereslet viszont a használható, szép tárgyakra van.

– Szakértői vélemény kérhető múzeumától?

Régiségek a határon

• folytatás az első oldalról

tén sem lehet következtetni az elkövető kilétére.

A vámosok által felderített muzeális/kulturális javakra elkövetett jogsértő cselekményeknél a kifejezetten muzeális tárgyak jelentős részét olajfestmények, ókori pénzermék, ikonok, ezüst és bronz tárgyak, állati őseleitek, kegytárgyak, illetve hangszerek alkották. A bűncselekmények és szabálysértések száma folyamatosan növekvő. 2001-ben 84 esetben történt bűncselekmény (182 millió forint értékben) és 168 esetben szabálysértés (összesen mintegy 2,5 millió forint nagyságban).

Az országból kifelé csempésztett, általában lopott műtárgyakat megrendelésre, vagy eladásra viszik Nyugat-Európába. A szóvivő szerint a magyar alkotások, régiségek iránt a tőlünk keletre fekvő országokban is élnék a kereslet.

Az illegálisan bejövő műkincsek főleg a volt Szovjetunió, valamint a balkáni országok területéről érkeznek. – Az Ukrajnából származó tárgyak (kegytárgyak, ikonok) a szakértői vélemény szerint gyakran nem sorolhatók a műkincsek közé. Ezzel szemben nem ritka, hogy Romániából kereszténységhez kötődő kegytárgyakat, templomi bútorokat kívánnak Magyarországra becsempészni, melyeket jóval a való értékük alatt próbálnak meg itthon értékesíteni. A jugoszláviai háborút követően növekedett az elhagyott múzeumok, lelőhelyek, templomok kifosztása. Ezeket a kulturális javakat a megélhetés érdekében a külföldre szállítás után értékesítették a magyar és az európai feketepi-

acon. A volt Jugoszlávia területéről főként római kori muzeális tárgyakat kíséreltek meg engedély nélkül kijuttatni – ismertette. A felderített elkövetők jelentős részben külföldi állampolgárok voltak. A szervezett elkövetés esetén a tárgyakat meghatározott helyre és időre szállítják. Megbízóikat, feladókat, címzetteket általában nem ismerik, így a kiterjedt bünszervezetek tagjainak kilétét csak jelentős nyomozati munka árán lehet felderíteni.

Műtárgyak kivitele esetén a leggyakoribb probléma a kivitelhez szükséges engedély hiánya.

A kulturális javak lefoglalása

esetén a nyomozóhatóság haladéktalanul bejelentést tesz az NKÖM-nek. A minisztérium képviselője részére lehetőséget biztosít a muzeális emlék, illetőleg a muzeális gyűjtemény megtekintésére és megvizsgálására. Az NKÖM határozata alapján a muzeális emléket, illetőleg a muzeális gyűjteményt

– ha arra a nyomozás során már nincs szükség – a lefoglalás tartamára az általa kijelölt szerv őrzésébe és kezelésébe adják.

Ha a lefoglalt tárgy muzeális emlék vagy muzeális gyűjtemény a jellege szerint más minisztériumhoz vagy országos hatáskörű szervezethez tartozik, a bejelentést az illetékes minisztériumhoz és az NKÖM-hez is meg kell tenni. Ilyen esetben a bűnjel őrzésére (kezelésére) az illetékes minisztérium határozata az irányadó...

Ha a jogosult nem magyar állampolgár, vagy olyan magyar állampolgár, akinek állandó lakhelye külföldön van, és a bűnjel visszaadásának elrendelésekor nem tartózkodik Magyarországon, a bűnjel visszaadásáról szóló határozatot – kulturális értékű tárgy esetében a kiviteli engedély egy példányával – a Külügyminisztérium Konzuli Főosztályának kell megküldeni.

Azt az elkobzott tárgyat, amelynek művészeti, történeti, oktatási vagy tudományos értéke van – a bíróság jogerős végzése szerint – a

megfelelő gyűjteményben való elhelyezés végett térítésmentesen adják át a kijelölt kezelő szervnek. Ezt a szervet az elkobzott dolog jellege szerint illetékes miniszter jelöli ki.

– A vámhivatalokban szolgálatot teljesítő pénzügyőrök munkájának segítése érdekében 2001. decemberében

megállapodás született

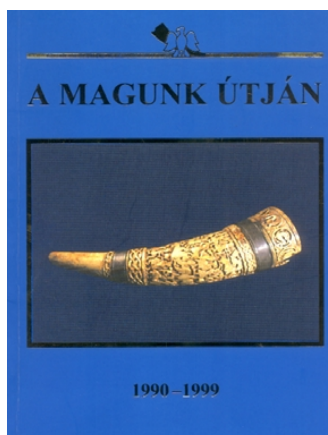
a VPOP és a Szépművészeti Múzeum között, mely az illegális műtárgyforgalom felderítéséről, az illegális műtárgyforgalommal kapcsolatosan lefoglalt műtárgyak szakértéséről, soruk rendezéséről, valamint a Vám- és Pénzügyőrség személyi állományának műzeológiai alapképzéséről szól. Ennek alapján a múzeum a feladatkörébe tartozó szakterületeken szaknácsadással és szakértők biztosításával közreműködik a VPOP büntetőeljárásai és szabálysértési eljárásai során, elősegíti a védett értékeket károsító cselekmények felderítését, valamint a kárfelmérést.

G.T.

Mi közünk van nekünk a jászokhoz? – 114. Pf. 367.) Havonta tartanak összejövetelt a Pest megyei Megyeházán. Egyesületüknek saját helyisége, bérelt irodája, fizetett alkalmazottja nincsen, tisztségviselői javadalma-

Jászok Egyesülete

össze otthonukkal. A két világháború közötti szervezetüket több tízezer más egyesülettel együtt a negyvenes években feloszlatták. A Jászságból elkerültek az egyesületi jog újraszabályozását követően budapesti székhellyel 1991-ben alapították új szervezetüket. „Adósai vagyunk szülőföldünknek” – írták az elszármazott jászokhoz küldött körlevelükben. Tagságuk ma megközelíti az öt-
száz főt. (Postacímük: 1537 Budapest

éves történetét, eseményeit „A magunk útján” c. kiadványukban rögzítették.

Véleményük mérvadó

Mi történik a múzeumban?

Változásban van a hazai műtárgy és régiség kereskedelem. Ezzel párhuzamosan a műtárgyaink védelmét hivatásszerűen ellátó múzeumi szakemberek sem tétlenkednek: a régiségek könnyebb hitelesítésének alapjait rakják le. Ez a magánszektor számára sem hátrányos. Minderről Lengyel László, a Szépművészeti Múzeum Nyilvántartási Osztálya vezetője nyilatkozott lapunknak.

– A műkereskedelemben milyen szerepe van a múzeumnak?

– Minden olyan dologban érdekeltek vagyunk, ami a Szépművészeti Múzeum

Osztály feladata. Engedélyezés alatt álló új működési és ügyrendi szabályzatunkban ez a részleg már a „Kulturális Örökség Kutató és Dokumentációs Főosztály” néven szerepel.

– Névváltozásuk szemléletváltást takar?

– Minden korszaknak más a szemlélete. Változik a művészeti korszakok értékelése. A 19. század elején nagy keletje volt a középkori festményeknek. Viszont nem becsülték a barokkot, sok barokk templomot például neogótikussá alakítottak. A védett tárgyak köre is mindig változik. Munkánk során védetté nyilvánítottunk és védettséget alól fel is mentünk, egyre árnyaltabb képet alkotva a Magyarországon fellelhető műtárgyak köréről.

– Csak a védett tárgyakal foglalkoznak?

– Nem csupán a védett tárgyak érdekelnek minket. A magánforgalomban, a gyűjtőknél lévő nem védetteket egyaránt dokumentálni kívánjuk. Dokumentáljuk az 1994-től hozzánk bíráltra bekerült tárgyakat. Ennek során egy műtárgy-

nak az állapotát, összes paramétereit rögzítjük, ami alapján megbízhatóan azonosítható, és művészettörténeti szempontból meghatározható. Egy festmény esetén a totálkép rögzítése mellett jelentőségük van a részletfotóknak (jelzet, szignó, évszám, hátoldalán lévő másodlagos jelzések, gyűjteményi bélyegző...), műszaki állapotának, még feszítő ráámájának is (pl. csapolt, nem csapolt).

Szakembereink nemzetközi szinten elismert kutatók, szakterületükön kevés konkurenciájuk van. Például etruszk vázák terén Szilágyi János György, vagy a 16. századi németalföldi grafikáknál Gelszi Teréz szakért. Műtárgy és régiségkereskedők felkérésére is vállalunk szakértést, a múzeum részéről, szakértőink aláírásával. A bírálati munka során a hazai műkereskedelemben résztvevővel rendszeres kapcsolatunk alakult ki. Kvalitások műtárgyakat gyűjtők sohasem hagyták figyelmen kívül a szakértők véleményét. Nálunk azonban sokan úgy vásárolnak műtárgyakat, hogy nem győződnek meg hitelességükről. El kell fogadni, hogy minden szakértői vélemény a tudomány jelenlegi ismeretein alapul. Évtizedekkel korábban is teljesen más volt a technikai háttérünk és a rendelkezésre álló szakirodalom.

Folyóparti táj kastéllyal (Jan van der Heyden) olaj, vászon, 47x69 cm

– Egy magántulajdonban lévő műtárgyról szakvélemény kérhető?

– Múzeumunknak van műtárgybírálati szolgáltatása, amely bejelentés nélkül, keddi napokon 9–13 óra között a Szondi utca 77-ben vehető igénybe. Gyűjtőkörünkön belüli külföldi műtárgyak és emigránsként külföldön alkotó, vagy ott hosszabb ideig tartózkodó magyarok alkotásai hozhatók be. Ennek ellenértéke 1200-10 000 forint közötti. A felső összeg a részletes írásbeli műtárgyvizsgálat költsége, de még egy részletes szakértői vélemény sem kerül 15 000 forintnál többre.

– Vállalják az anyagi felelősséget is a szakvéleményekért?

– Igyekszünk a felelősséget is vállalni ezekért. Peres eljárásban múzeumunkat még nem marasztalták el.

– A védetté nem nyilvánított tárgyak kivihetők az országból?

– Minden ötven évnél régebbi tárgyat vizsgálni szükséges. Ami nem védett, arra is kiviteli engedélyt kell kérni. Vámmentes a kivitel 1200 euróig. Mindig egyedi dolog, hogy mi kap kiviteli engedélyt, és mi nem. A Szépművészeti Múzeum a gyűjtőkörébe illő tárgyak kiviteli eljárása

Infrafotó 1850–60 körüli osztrák múról „Die Schmolauer Franzl von Ichl” olaj, vászon, 32x26 cm – utólagos Waldmüller 1834 jelzéssel

gyűjtőköréhez tartozik: a földközi tengeri ókori kultúráktól Európa újkori külföldi festészetéig. Kiemelt feladataink közé tartozik a gyűjtőkörünk által érintett magán és egyéb (önkormányzati, vállalati...) tulajdonú tárgyak kulturális örökség védelme. A magánforgalomba került tárgyak ügyei, például egy restaurálás szakmai felügyelete, hozzánk tartozik. Mindez a Nyilvántartási

→ során a szakértői munkát végzi el, a hatósági, államigazgatási eljárás a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal feladata. A turisták ezt nem biztos, hogy tudják, de a külföldi gyűjtők már tájékozottak. Külföldi vásárlóknak két jól elkülöníthető típusa van jelen a hazai műkereskedelemben. Az egyik a saját gyűjteménye számára vásárol – ezek vannak kevesen –, a többségük viszont eladó, kereskedő, közvetítő.

– *Hogyan látja a hazai műkereskedeleme helyzetét?*

– Az utóbbi tíz évben Európában a legdinamikusabban talán a magyar műkereske-

delem fejlődött. Nálunk mintegy 16 aukciós ház működik, Bécsben csupán három van. Két éve érvénybe lépett törvény alapján mindenféle vám, illeték és tehermentesen lehet hozzánk behozni képzőművészeti (festmény, szobor, grafika) alkotásokat. Ez természetesen öröm, így a magyar alkotások is hazakerülhetnek. Hiányzik azonban az a gyűjtő réteg, amely külföldi galériákban, aukciókon vásárolna magyarországi gyűjteménye számára. A külföldi régészeti leletek tranzitként mennek át az országon. Igen nagy mennyiségű műtárgy került Nyugat-Európába a balkáni

háborúk idején. Az ortodox ikonok most is jelentős mértékben vándorolnak. A hazai műkereskedelemben a kortárs művészetek felé fordult. Így

már vannak a kortárs galéria-hálózat mellett kortárs művekkel foglalkozó aukciós házak.

Gábrriel Tibor

Köszönetnyilvánítás az önkormányzatoknak

Lapunk 2002. évi három száma megjelentetését önzetlenül támogatta az **I. kerület – Nagy Gábor Tamás**, a **III. kerület – Tarlós István**, az **V. kerület – Karsai Károly**, a **VI. kerület – Farkas György**, a **VIII. kerület – Csécssei Béla**, a **IX. kerület – Gegesy Ferenc**, a **X. kerület – György István**, a **XIII. kerület – Tóth József**, a **XVII. kerület – Devánszky Katalin**. Segítségükért ingyenes kiadványunk hasábjain is köszönetet mondunk a pártoló önkormányzatoknak és polgármestereiknek.

Budapesti Honismereti Társaság

Schmidt hagyaték III.

Egy közép-európai vállalkozó Budapesten: Schmidt Miksa bútorgyáros magyarországi tevékenysége és hagyatéka. – Bp.: BTM, 2001.

• folytatás az előző számból

Horányi Éva a Schmidt hagyaték dokumentumairól írva kiemeli annak értékét, hogy nem ismerünk a századforduló idejéből még egy – hasonló tevékenységet folytató – céget, amelynek üzletmenetére vonatkozóan ilyen nagymennyiségű, átfogó képet nyújtó anyag maradt volna fenn. A képi és írásos anyag ritka sokféleségét magában foglaló dokumentumok többsége a Kiscelli Múzeum gyűjteményéhez tartozik. Az írásos, képi források részletes ismertetésének külön erénye az, hogy ráirányítja a figyelmet a dokumentumanyagban rejlő további kutatási lehetőségekre: Igen értékes az építészeti-iparművészeti terv- és fotóanyag, amely a tárgyi forrásokkal egységet alkotva kivételes lehetőséget nyújt a cég működésének művelődéstörténeti szempontú feldolgozásához, s kiegészítve azt a megrendelőkről, rendeléseikről vezetett könyvek elemzésével a 20. sz. elejének budapesti társadalmáról, annak műveltségéről, lakáskultúrájáról is jelentős és érdekes információkhoz jutunk. Ezek a tanulmányok azonban még megírásra várnak.

szítve azt a megrendelőkről, rendeléseikről vezetett könyvek elemzésével a 20. sz. elejének budapesti társadalmáról, annak műveltségéről, lakáskultúrájáról is jelentős és érdekes információkhoz jutunk. Ezek a tanulmányok azonban még megírásra várnak.

Végül a tanulmánykötet tartalmazza még a Schmidt hagyaték írásos dokumentumainak jegyzékét leltárszámmal, a képi források raktárrendjét – ezzel megkönnyítve az érdeklődők dolgát –, továbbá közöl néhány dokumentumot. A kötet része a kiállítási katalógus, amelyben a kiállított bútorok fotói, a kiscelli kastélyra vonatkozó dokumentumok, belső-építészeti tervek, ill. fotók láthatók.

A hézagpótló tanulmánykötet alapos, helyenként izgalmas, sok tanulsággal szolgáló írásainak legfőbb erénye a nagy információgazdagság mellett, hogy gondolatokat ébreszt, további kutatási lehetőségeket tár fel, sőt biztat is a folytatásra. Figyelmébe ajánljuk a város- és ipartörténet, az iparművészet iránt érdeklődőknek és kutatóknak egyaránt.

Gali Ágnes

Határon túliak a táborban

A Budavári Önkormányzat területén működő *Lánchíd Kör* idén júliusban már nyolcadik alkalommal látott vendégül határon túli fiatalokat. Céljuk volt, hogy megismerjék Magyarországot, a magyar kultúra, az élet és számos ezekhez kapcsolódó terület érdekességeit és jellemzőit. Táboruk színhelyül a főváros és néhány vidéki település szolgált.

A megnyitón többek közt dr. Mojzes Imre egyetemi tanár és dr. Hermann Róbert hadtörténész előadásait hallgathatták meg a résztvevők.

Fővárosi sétájuk a Margitszigettel kezdődött és felkeresték a Millenáris parkot is. A kitzúzott programban az Országgház és a Szent Korona megtekintése után, ellátogattak a Batthyány örökmécses-

hez, majd a Bazilika Szent Jobb Kápolnájában első királyunk ereklyéje előtt hajtottak fejet.

Vidéki kirándulásaik során a toborzók eljutottak a váci székesegyházba, az 1848-as emlékhelyre. Monokon Kossuth szülőházát látogatták meg. A széphalmi Kazinczy mauzóleum, az egri vár, Sárospatak, Muhi puszta a magyar történelem jelentős eseményeit idézték fel számukra.

Táborzárón búcsúztak a vendéglátók a fiataloktól. A jól sikerült program szervezői Kiss-Turay Éva, Práimayer Mária, dr. Bruder György és Mészáros Ilona voltak.

A Lánchíd Kör előadásait a hónap utolsó hétfőjén, a budavári Corvin tér 8.-ban tartja.

Gärtner Vilmos

– Zsúfolt irodájának bútorai, tárgyai jelzik, múzeumigazgató, vagy régiségkereskedő dolgozószobájában lehetünk. Igaz is, hogyan lesz valakiből régiségkereskedő?

– Véletlen, családi örökség, vagy mindkettő. Debreceni családból származom. Édesapám Kelet-Magyarország legjelentősebb numizmatikai gyűjteményét mondhatta magáénak. Lakásunkban is a legkülönfélébb stílusú és típusú tárgyak voltak. Jómagam villamosmérnök lettem. Azonban annyira megalázó volt, ahogy akkor a műszaki értelmiséget megbecsülték, hogy a másoddiplomám megszerzése után otthagytam a pályát. Ez a nyolcvanas években történt, elsősorban a feleségem bátorítására. Akkor már a használati cikke kereskedői engedéllyel

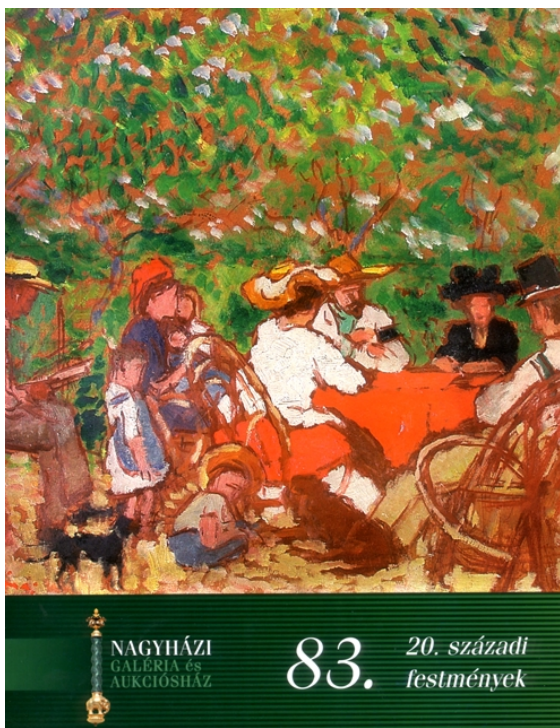
nem számított büntetendő üzletkedésnek a régiségekkel való kereskedés.

– Műtárgy és régiségkínálata a BÁV legelőkelőbb üzleteinek választékával vetekedik, vagy lekörözi azt.

– Nem volt könnyű idáig eljutni. Első boltomat a Kút-völgyi út tetején, a Járőr utcában nyitottam meg. Később már gondot okozott, hogy eléggé kiesett a forgalomból. A Balaton-Falk Miksa utcák sarkára 1994-ben költöztünk át. A Nagyházi Galéria és Aukciósháznak az V. kerületi Kálmán Imre utcában és Pécssett is van már üzlete. Tapasztalatom alapján a jobb tárgyakat az emberek nagyrészt árveréseken szeretnék értékesíteni. Így jött a gondolat:

Bizalom szükséges Aukciótól a feketepiacig

A hazai műtárgy és régiség kereskedelem minőségi kínálattal rendelkező üzletei mindig egyéni atmoszférával rendelkeztek. Erről az érdekes és külön világról, életéről és törvényeiről Nagyházi Csabával, a Magyar Műtárgy és Régiségkereskedők Országos Szövetségének elnökével, a Nagyházi Galéria és Aukciósház ügyvezető igazgatójával beszélgettünk.

A borítón Rippl-Rónai József Placsek bácsi és a család (1908) – olaj, karton

szervezzünk árverést. Egy konkrét eset segítette ezt. Külföldön élő magyarok gyűjteményüket felajánlották a Shoteby's-nek. Ezek azonban védettek voltak, nem lehetett a műtárgyakat kivinni az országból... Azóta rendszeresen szervezünk műtárgy és régiség aukciókat. Az árverésre kerülő alkotásokat az árverés előtt két héttel katalógusunkban mutatjuk be. Ezek postázásra kerül-

nek előfizetőinknek és rendszeres vásárlóinknak, de boltjainkban is megvehető. Az árverés előtt 3-4 nappal felrakjuk honlapunkra (www.nagyhazi.hu) is az épp aktuális katalógust. Sok bel- és külföldi vásárlónk el sem jön. Interneten, vagy a katalóguson keresztül vásárolnak. Ehhez persze már bizalom szükséges.

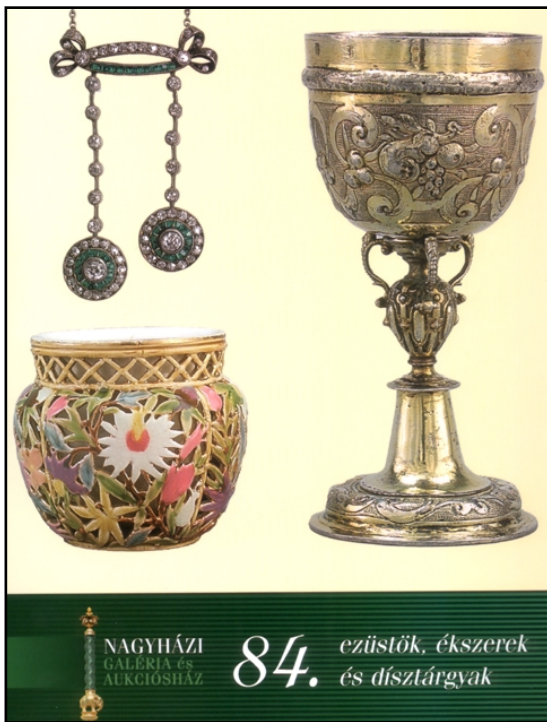
– Milyen lehetőség van a műtárgyak, régiségek külföldre vitelére?

– Az mindig a konkrét helyzettel

függ. Ha a vámvizsgálatnál a kérdéses tárgy nem volt elrejtve, a rosszhiszeműség nem feltételezhető, azaz nem akarják kicsempészni, akkor azt visszatartják. Majd közlik, hogy ehhez az illetékes múzeum kiviteli engedélyét kell beszerezni. Ennek átfutási ideje általában egy hónap. Beszerzésére a külföldi tulajdonos megbízhatja az eladó régiségkereskedőt. Kiviteli engedélyt azonban csak a nem védett anyagokra lehet kapni. Mi vevőinket tájékoztatjuk a védettségről. Eladóink felhívják a figyelmet, hogy a kivitelhez vagy engedély, vagy igazolás szükséges. Az árverésen elkelt anyagainkra (pld. festmények) a kiviteli engedély beszerzését az érték 1-2 %-ért vállaljuk és ezt katalógusainkban feltüntetjük. Az engedély kiadására magyar festő esetén a Nemzeti Galéria, külföldi festőnél a Szépművészeti Múzeum illetékes. Ezt követően kell megkeresni a NKÖM-öt, majd egy formális engedélyért a GM-et. Ha mindez megvolt, utána jöhet a vámkezelgetés.

– Országos múzeumok is örülnének kínálatuk egy-egy darabjának. Mit forgalmazhatnak?

– Ami a földből, a vízből kerül elő, az a Magyar Köztársaság tulajdona. Ezekon kívül bármit lehet venni, vagy eladni. A műtárgy és a régiség fogalma a törvény szövegében nincs meghatározva. Az ötven, száz évnél régebbi képző-, iparművészeti termékek tartoznak ide. Sokszor eleve úgy hoznak anyagot, hogy már vala- ➔

A borítón XVII. századi lőcsei serleg, negligé briliánsokkal (1920) és egy Zsolnay kaspó (1890)

Óbudai Múzeum (Zichy kastély)

Vezető: *Dr. Új Irisz*, tel.: 250-1020, cím: 1033 Bp., Fő tér 1., nyitva: K-V.: 10-18 óra

Újpesti Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Szöllősy Marianne*, tel.: 370-0652, cím: 1043 Bp., Berda J. u. 48., nyitva: K-P.: 10-17, Szo.: 10-14 óra, zárva: 07. 01. – 08. 31.

Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Gönczi Ambrus*, tel.: 218-7420, cím: 1093 Bp., Pipa u. 4., nyitva: K-P.: 10-16 óra.

Kőbányai Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Juhász János*, tel.: 261-5569, cím: 1102 Bp., Halom u. 37/b., felújítás miatt zárva.

Alberfalvi Helytörténeti**Gyűjtemény és Iskolamúzeum**

Vezető: *Beleznay Andor*, tel.: 208-6635, cím: 1116 Bp., Pentele u. 8., nyitva: K-Cs.: 16-18 óra, zárva: 07. 01. – 08. 31., és egyéb iskolai szünetekben is.

Etele XI. kerületi Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Dr. György Lajosné*, tel.: 365-

6126, cím: 1117 Bp., Erőmű u. 4., nyitva: Sze.: 15-18 óra.

Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény és Kortárs Galéria

Vezető: *Dr. Gergely Katalin*, tel.: 201-6607, cím: 1122 Bp., Városmajor u. 16., nyitva: K., Cs., Szo.: 10-18 óra., zárva: 07. 18. – 08. 15.

Angyalföldi Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Juhász Katalin*, tel.: 349-1501, cím: 1132 Bp., Váci út 50., nyitva: K-Cs.: 10-18 óra, zárva: 06. 17. – 08. 11.

Rákospalotai Múzeum

Vezető: *Mojzes Ildikó*, tel.: 419-8216, cím: 1158 Bp., Pestújhelyi út 81., nyitva: K., Cs., Szo.: 10-14, Sze.: 14-18 óra, zárva: 07. 29. – 08. 27.

Erdős Renée Ház

Vezető: *Bakonyvári M. Ágnes*, tel.: 256-6062, cím: 1174 Bp., Báthory u. 31., nyitva: K-V.: 15-18 óra.

XVIII. Kerületi Pedagógiai**Intézet és Helytörténeti Gyűjtemény**

Vezető: *Pilhoffer Ferenc*, tel.: 290-5629, 295-0877, cím: 1181 Bp., Kondor Béla sétány 10., nyitva: H-Cs.: 8-16, P.: 8-13 óra, zárva az iskolai tanítási szünetek idején.

Kispesti Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Siklós Zsuzsa*, tel.: 281-1619, cím: 1191 Bp., Fő u. 38., nyitva: K-P.: 14-18, V.: 10-16 óra.

Pesterzsébeti Múzeum

Vezető: *Dr. Bogyrka Emil*, tel.: 283-1779, cím: 1203 Bp., Baross u. 53., nyitva: K-V.: 10-16 óráig, zárva: 07. 10. – 09. 15.

Csepel Galéria és Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Sárkány István*, tel.: 276-7343, cím: 1211 Bp., Szent Imre tér 3., nyitva: téli időszakban K-V.: 9-17, nyári időszakban K-V.: 10-18 óra, zárva: 07. 01. – 08. 31.

Budafok Barlanglakás Emlékmúzeum

Vezető: *Garbóci László*, cím: 1222 Bp., Veréb u. 4., (Kulcs a Mező u. 52. sz. alatt, Lakatos családnál)

Soroksári Helytörténeti Gyűjtemény

Vezető: *Sasvári Ilona*, tel.: 287-0083, cím: 1238 Bp., Szitás u. 105., nyitva: K-Szo.: 14-18 óra, zárva: 06. 19. – 08. 10.

→ melyik múzeummal tárgyaltak. Átirányították a tulajdonost, mivel tárgyait a múzeum nem tudta megvásárolni. A múzeumokkal korrekt szakmai kapcsolatunk van. Gyűjteményeik gyarapítását olykor azzal segítjük, hogy az árverés leütési árán adunk el számukra, nem terheljük rá arra a 10–15% közvetítési járulékunkat. Sokszor kikérjük tanácsát egy-egy szakmúzeumnak, és szövetségünk előadásaira is meghívjuk az érintett múzeumi szakembereket. A Nemzeti Galéria ad külföldre kiviteli engedélyt, de két éve szakvéleményt már nem kapunk. Tévedés esetén kártérítést kellene fizetniük, ami esetleg az egész évi beszerzési keretüket is elvinné. A Szépművészeti Múzeummal szövetségünk szoros munkakapcsolatban van. Az irodalmi múzeum munkáját segítve például kiállítá-

saira tárgyakat is kölcsönöztünk.

– *Szakmai szövetségük hogyan jött létre, milyen feladatokat lát el?*

– Valójában a kényszer vitt rá minket. Száz fő feletti létszámmal, a BÁV aukciós termében alakítottuk meg független érdekvédelmi szervezetként a Magyar Műtárgy és Régiségkereskedők Országos Szövetségét. Az ÁFA rendkívül nehéz helyzetbe hozta ezt a kereskedői réteget, mivel a 10–15%-os közvetítési jutalék mellett még a 25%-os ÁFA is növelte az árat. Sikeresen lobbiztunk a használt tárgyak ÁFA ügyében. A műtárgyak ismeretlen vásárlási érték esetén 800 ezer forintig adómentesek, 800 ezer forint felett az eladási ár 25%-nak 20%-át kell forrásadóként kifizetni. Szövetségünk az infláció miatt 4–5 millió forintos határt javasol. Irreális árku-

lónbség volt a hazai és nyugati árak között. Rengeteg műtárgyunk került külföldre. Mi kezdeményeztük, hogy a műtárgyakat áfa-mentesen lehessen behozni. Javaslatunk megvalósult, de a 25 % ÁFA most is terheli ezeket (a régiségeket – szerk.). Az ÁFA mentesség a legális behozatalt növelné, ezért ezt támogatjuk. Elfogadhatatlan, hogy szakmánkat a pénzügyi szolgáltatók közé sorolták a terrorizmus és szervezett bűnözés elleni törvényben. Így azonos kötelezettségei vannak egy kis boltnak, mint a nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező nagy bankoknak. Pedig Magyarország árverési házainak összesített éves bevétele nem éri el egy nagy nyugati tárgyaució bevételeit.

– *A Seuzo kincs ügye nagy port vert fel. Hogyan viszonyulnak a feketepiac-hoz?*

– Nekünk nem előnyös, hogy az üzletünk előtt állók vásárlásai csökkentik a forgalmunkat. A piacon komoly nagyságrendű fekete kereskedelmet tapasztalunk. Ez az állam bevételeit tekintve sem előnyös, mert nem adóznak. A törvény szigora miatt a hazai leletek nem jelenhetnek meg a legális forgalomban. Aukciókon való feltűnésük lehetővé tenné megvásárlásukat, védetté nyilvánításukat, országhatáron belül maradásukat. Külföldön a régészeti leleteknek óriási piaca van. Országos szövetségünk tagjai között van a négy legnagyobb hazai aukciós ház. Nemzetközi kapcsolataink emiatt kiterjedtek, jó kitekintésünk van a külföldi piacra. Tervezzük belépésünket is a művészeti galériákat képviselő, CINOVA elnevezésű nemzetközi szervezetbe.

Gábrriel Tibor

Exkluzív galéria

Megfizethetetlen a jó becsüs

A Váci utcában sétálókat információs tábla igazítja el: Polgár Galéria a félemlen. Az üzlet tágas termének kialakítása és kínálatuk éles kontrasztot alkot az odavezető lépcsőház szegényes voltával. Egyik legjelentősebb aukciósházunk saját galériáját exkluzívnak minősíti, szlogenjeként „Az érték-mérő” jelzöt használja. Főként festményekkel, lakberendezési tárgyakkal, műtárgyakkal és ékszerekkel foglalkoznak. Utolsó árverésüket idén decemberben tervezik.

– Évente négy aukciót szervezünk. Tavalyelőtt a MOM-ban még hatot tartottunk. Színvonalunk megőrzése érdekében csökkentettük az aukció-

ink számát – közölte Polgár Árpád, a Polgár Galéria és Aukciósház tulajdonosa. Cége 1988-ban kft.-ként alakult meg, aukciókkal hét

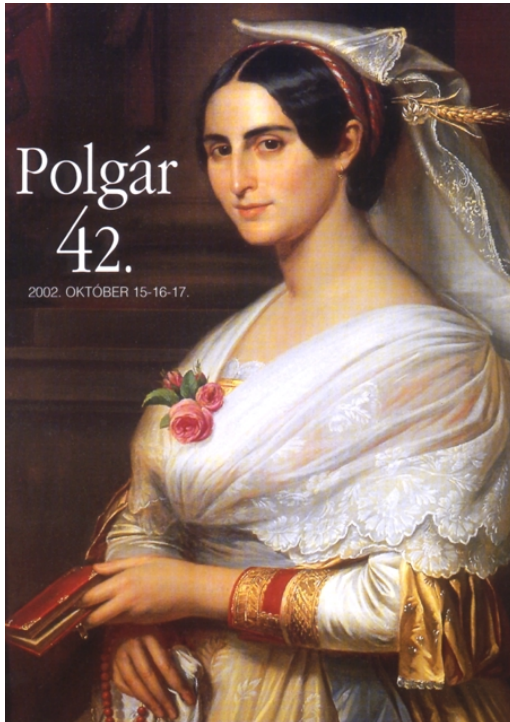
éve foglalkoznak. Évente két kiállítást rendeznek (pl. Vaszary János, Csók István, Mednyánszky László), ezekenél az érintett műzeummal érdemben együttműködnek. Úgy

látja, hogy az országból az elmúlt negyven évben nagyon sok mindent kivittek. Ma már a magyar régiségek nem számítanak olcsónak, nem érdemes azokat külföldre szállítani. Javarészt bizományba veszik át a tárgyakat. Vásárolnak is, ha valami nagyon megéri, vagy az eladónak gyorsan van pénzre szüksége. Megjegyezte azonban, hogy náluk a készpénzes vétel olcsóbb árfekvésű, mint a bizományi értékesítés esete.

Ezüst szervírozó (1872–1922 közötti, pesti fémjellel)

– Az általunk eladott tárgyra a törvényes felelősséget a garanciális időn belül (öt év) vállaljuk. A bizományi eladás útján, vagy aukción értékesített tárgyaknál a felelősséget a törvény értelmében áthárítjuk. A mi szakmánkban nem lehet megfizetni a jó becsüst. Az elmúlt 7-8 év alatt 2-3 gárda dolgozott itt, majd elmentek, megnyitották saját üzletüket – mondta. Szükség esetén a múzeumi szakembereket is megkeresik, mivel az igazi „szakmai erő” ott van. – Mi körzeti orvosok vagyunk, szükség esetén a szakorvost vesszük igénybe – sorolta be önmagukat egy szakmai hierarchiába.

A katalógus borítóján Kovács Mihály: Római nő (1848) – olaj, vászon, 98x75 cm

Pest-budai nemzetőrök 1848–1849

Dokumentumok a fővárosi nemzetőrség történetéhez

Budapest Főváros Levéltára 2001-ben megjelent közel 500 oldalas kiadványa Czaga Viktória és Jancsó Éva szerkesztésében közöl dokumentumokat a budai, pesti és pest-megyei nemzetőrszázlójak életéből. Bevezetőjükben a fővárosi nemzetőrség megalakulásának szükségességét, történetét és szerepét elemzik a szerkesztők. Írnak az alakulatok szervezetéről, fegyverzetéről és a szolgálat rendjéről. Külön szólnak a testület fegyelméről és a tisztekről: Nagysándor József későbbi honvédtábornokról, Ráday Gedeon és Károlyi Sándor grófokról, Albert Ferenc

csillagászról és másokról. Kötetük közli az I. nemzet-

őrszázlój levelezőkönyvét, iktatókönyvét és un. benyújtványi könyvét. A levelező- és iktatókönyvek a zászlóalj ki- és bemenő írott információforgalmáról tanúskodnak. Képet kapunk arról, hogyan változott a hadi helyzet, milyenek voltak egy-egy csapattest hétköznapijai. A IV. és V. zászlóalj parancskönyve a napi szükségyszerűség diktálta rendelkezé-

seket tartalmazza. Foglalkozik kinevezésekkel, fegyelmi kérdésekkel, őrségek kihelyezésével és azok visszavonásával.

Függelékében olvashatjuk az említett nemzetőr csapatok tisztjeinek, tagjainak névsorát, foglalkozását és sok esetben pontos lakcímét. A kötetet részletes forrásjegyzék és névmutató egészíti ki. A fővárosi levéltár ezzel a kiadvánnyal ismét történelmünk emlékeinek egy fontos szeletét bocsátotta közre. 1848-49 eseményeinek kutatói és a fővárosi családutatók számára is hasznos, érdekes olvasmány ez a válogatás.

szm.

Zászlóshajó a régiség-tengeren

Vállaljuk a felelősséget

A rendszerváltás előtti műtárgy és régiség piacon a BAV egyeduralgoló volt, és most is a legnagyobb, üzlethálózatát, forgalmát tekintve. A Bizományi Kereskedőház és Zaloghitel Rt.-nek Budapesten csak felvevőhelye több mint húsz üzemel (festmény, műtárgy, ékszer, szőnyeg, bútor tárgykörben), vidéki nagyvárosainkban feleannyi működik. A Múcsarnok őszi Antik Enteriőr kiállításán rendszeresen képviseltetik magukat. Önálló ékszer, önálló festmény és művészeti aukcióikat évente kétszer-kétszer rendezik, a tavaszi időszakban rendszeresen kortárs aukciót is szerveznek. Munkájuk részleteiről teljesen azonos álláspontot képviselve *Gergelyné Záborszki Edit*, a zalog üzletág szakmai igazgatója és *Mélykúti Beatrix*, a BAV Aukciós Ház igazgató-

helyettese adott lapunk olvasói számára tájékoztatást.

Úgy vélik, hogy becsüsek áll, vagy bukik a cégük jövője. Üzlethálózatukban és az aukcióikon kínált műtárgyak, régiségek hitelességéért egyaránt vállalják a felelősséget. – Tévedhetetlen ember nincs, de kopogjuk le, nekünk még hitelességi gondunk nem volt. Ha mégis tévednénk, akkor vállaljuk a felelősséget, elmentésben más aukciós házzal, ahol ezt az eladóra hárítják. Külföldi vásárlásunk esetén is szakembert küldünk ki – hangzott el. Személyes kapcsolataink eredményének tekintik, hogy a múzeumi szakemberek felkérésükre szakértői tevékenységet is végeznek számukra: a tárgyak eredetiségének és korának meghatározásában segítenek. Értékük felbecslése már a becsüsek feladata. Aukciói-

kat egyeztetik a fővárosi galériákkal, más aukciós házzal. Féléves programjukat faxon rendszeresen megküldik, novemberben a 2003. I. félévi aukciós tervük átadása várható. Így mások árveréseinek időzítése már ennek ismeretében történhet meg.

– A tárgyak eredetiségének megítélésében a legkisebb hibaszázalékra törekszünk, bizonytalanság esetén időt kérünk tulajdonosától, azonosítása, utána kutatása érdekében. – Régészeti leletek a hazai műtárgypiacon véleményük szerint gyakorlatilag nincsenek jelen. Az aukcióikon eladott védett tárgyakra a hazai múzeumoknak a leütési áron elővételi joguk van, a nem védettekénél csak a többi résztvevőhöz hasonlóan licitálhatnak.

Tapasztalatuk alapján a piaci kereslet-kínálat befo-

lyásolja az árakat, az árak pedig visszahatnak az aukciók minőségére: – Minél magasabbak a leütési árak, annál nagyobb a beadási kedv. Sokfelé osztódik a piac. Ékszerben és műtárgyban azonban a BAV piacvezető. Az aukciók anyagainak összeállításával befolyásolni tudjuk a piacot. Elsőként három éve mi hoztunk létre önálló kortárs festmény aukciót és a Gorka Géza kerámiák bevezetése is hozzánk kötődik. – A BAV szakemberei szerint korábban a magyar régiségek, műtárgyak nagymértékű kivitele volt tapasztalható, de most minden műtárgy a saját készítésének helyén ér legtöbbet. Például egy 19. századi velencei festményt olasz árvevő házhoz érdemes elvinni. Az országból kivitt tárgyak egy része elindult visszafelé: a hazai festmények, az antik ezüst. Az iparművészeti tárgyakra szerintük viszont ez nem jellemző.

Budapest történetének válogatott bibliográfiája X.

Terézváros Budapest szívében. 2. köt., Emlékek / [szerzők Ágai Adolf et al.] ; [a könyv képanyagát vál. és szerk. Bíró Ferenc] ; [a fotókat kész. Tahin Gyula]. – Budapest : Terézvárosi Művelődési Közalapítvány, 2001. – 300 p. : ill.

Hegytörténet : Hegytörténeti Konferencia : Budapest-Hegyvidék 2000 / szerk. Noéhi Ferenc ; [XII. Kerületi Önkormányzat kiadványa]. – Budapest : XII. Ker. Önkorm., 2001. – 168 p. : ill.

Hegyvidéki olvasókönyv : szemelvények Budapest főváros XII. kerületének történetéből : Hegyvidéki Millennium, 2000 / [szerk. és kísérő szöveggel ell. Szatucsek Zoltán] ; [kiad. Budapest Főváros XII. Kerületi Önkormányzata]. – Budapest : XII. ker. Önkorm., 2000. – 152 p. : ill.

Budafok-Tétény : millenniumi album / szerk. Garbóci László, Kanyó Ferenc, Száray Miklós ; [fotók Kanyó Ferenc]. – [Budapest] : [XXII. ker. Önkormányzat], [2002]. – 288 p. : ill.

Dokumentumok Budafok-Tétény történetéhez, 1831-1950 / szerk. Czaga Viktória, Garbóci László, Szabó Csaba. ; közrem. Erdélyi Pál [et al.]. – Budapest : Budapest Főváros Levél-

tára, 2002. – 421 p. : ill. – (Budapest történetének forrásai, ISSN 1419-4368)

Mesélnek a ferencvárosi utcák: helytörténeti olvasókönyv / [szerzők Horátski Nóra, Kenyő Ágnes, Lukács Emília] ; összeáll. és szerk. Lukács Emília ; [fotók Németh István, Somfai Sándor] ; [közread. a] Ferencvárosi Önkormányzat. – Budapest : Ferencvárosi Önkorm., 2001. – 253 p. : ill.

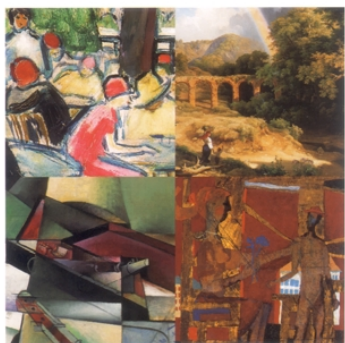
PILINYI Péter: Józsefváros története, 1897-1927 / [kiad. a Budapest Főváros Józsefvárosi Önkormányzata]. – Budapest : Józsefvárosi Önkorm., 2001. – 104 p. : ill.

Dokumentumok Újpest történetéhez, 1840-1949 / összeáll., szerk. és a bev. tanulmányt írta Sipos András ; közrem. Jancsó Éva [et al.]. – Budapest : Budapest Főváros Levéltára, 2001. – 454 p. : ill. – (Budapest történetének forrásai, ISSN 1419-4368)

Hősök tere : képes történet / szerk. és írta Fodor Béla. – [Budapest] : Herminamező Polgári Köre : Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjteménye, 2001. – 59 p. : ill.

Összeállította: Gali Ágnes

KIESELBACH

gyezte meg szerényen Kieselbach Tamás, a Kieselbach Galéria tulajdonosa. Mint kiderült, tizennégy éves kora óta foglalkoztatja a műtárgyak gyűjtése. Egész életében erre készült. A Szépművészeti Múzeum bíráló/kivitelosztályán dolgozott. Harmadik nekifutásra vették fel az ELTE művészettörténész szakára, majd az iparművészetin is szerzett egy dizájn menedzser diplomát.

– Régiségkereskedőként 1990-től dolgozom. Hat évvel ezelőtt nyitottam meg ezt a galériát. Önállóan szerveztem aukcióim 1997-től tartanak. Vígszínházi ár-

Huszadszor a Vígszínházban

Árverési rekordtartók

verésre egy évben háromszor kerül sor: tavasszal, ősszel és decemberben. A helyszín kiválasztásakor reprezentatív jellege és közelsége volt a döntő. Most lesz itt a 20. aukcióm. Évente háromszor non-profit jelleggel három kiállítást is szervezek. Emlékezetes volt a magyar avantgarde, a titkos magángyűjtemény és a 20. századi magyar arcképek bemutatását felvállalók. – A hozzájuk bevitt fotókat, festményeket elmondása alapján ingyenes szolgáltatásként véleményezik, javaslatot adnak eladásra, restaurálásra. Kézpénzért vásárolnak, bizományba is átvesznek anyagokat. Kérdésünkre válaszolva kijelentette, hogy a műtárgyak valódiságáért mindkét formában vállalják a teljes felelős-

séget. Megfelelő szakkönyvtár és több tízezer főtő támogatja őket ebben. A védett darabokra kötelességszerűen felhívják a figyelmet, kérés esetén intézik a kivittelt.

– Ez az ország nagy utat járt be az elmúlt tizenkét évben. A műtárgy-kereskedelem jobban fejlődött, mint az ország. Hatalmas fordulat állt be a két évvel ezelőtti törvénynek köszönhetően: áramlanak vissza a képek az országba. Vásárlóink döntését elsősorban a tetszés motiválja, a befektetés szempontja másodlagos. Galériánk tartja az árverési rekordot: Szinyei Merse Pálnak „A kertben” című festménye 70 millióért került leütésre, így bruttó ára 84 millió forint volt.

g.t.

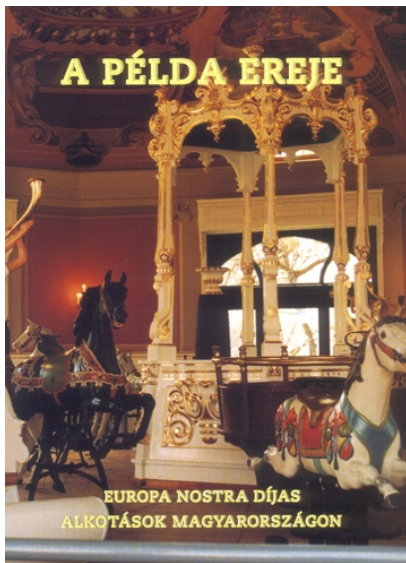
Társadalmi eseménnyé váltak a vígszínházi aukciók. A kalapács alá kerülő tárgyak az árverést megelőzően két hétig a szervezők termeiben, a Kieselbach Galériában tekinthetők meg. – Mi az 1850-1950 közötti klasszikus magyar festészetre specializálódtunk. Úgy gondoljuk, hogy ebben elől vagyunk – je-

A példa ereje

● folytatás az első oldalról

alakult „Hungaria Nostra” szervezetet. Az elismerésre pályázók között több magyar díjazott épület is található. A Budapesti Városvédő Egyesület „A példa ereje” című reprezentatív, magyar-angol, kétnyelvű katalógusban mutatja be a szervezet történetét, hazai törekvéseit, és a honi díjazott épületeket, személyeket. Kiadványuk megjelenését a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalban 2002. június 25-én megnyílt vándorkiállítás tette

gyes, Cegléd, Pápa) mellett Szántódpusztán és Ócsán is bemutatkozik. Lehetőséget kínálva az ország több pontján a megtekintésére.

aktuálissá. A rendezvény Budapesten kívül több hazai város (Debrecen, Nyíregyháza, Vác, Mezőhe-

Az anyag októberben Lipcsében is bemutatkozik.

Közel 100 oldalas katalógusuk a három díjazott fő-

városi létesítményt is részletes leírással, szemléletes, színes fotókkal mutatja be. A Vidám Park neorokokó Körhintája és az Új Színház épülete 1997-ben, az Állat- és Növénykert Elefántháza

kájáról. Részletfotókkal illusztrálja az elvégzett munka értékmentő voltát. A körhinta 1906 óta forog a nagyközönség örömeire, az Új Színház és az Állatkert Elefántháza 1908-ban

épült. Jeles tervezők munkája nyomán mindegyik épület magyar sajátosságokat is hordoz magán. Ezen épületrészek a felújítás során is megőrizték ezeket: például az elefántház Zsolnay majolikái régi fényükben pompáznak.

A kötet készítői: Baliga Kornél, Czétényi Piroska, Dercsényi Balázs, Szemeredy Margit és Vitkay Katalin. A katalógus a kiállítások helyszínén és a Budapesti Városvédő Egyesületnél vásárolható meg.

Szöllősy

2000-ben kapott Örökség díjat. Kötetük részletes ismertetést ad a felújítás körülményeiről, tervezői mun-

Képeslap kiállítás

Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény

Több mint 130 éve képezik részét a levelezőlapok mindennapi életünknek. A

gyarországon 1896-ig német és osztrák kiadók által készített képeslapok voltak

világ első postai levelező lapját az osztrák-magyar postaigazgatóság adta ki 1869. október 1-én, az első képi illusztrációval ellátott lapok pedig már a következő évben megjelentek Németországban, Franciaországban, és Angliában is. Ma-

forgalomban. A magyar posta az ezredévi ünnepek alkalmából adta ki első, négy témakört feldolgozó sorozatát: a városligeti kiállítás képei, budapesti látképek, tájképek és életképek voltak láthatók e képeslapokon.

Kezdetektől nagy népszerűségnek örvendtek. A levelezőlapon látható képek, fotók, rajzok így igazi történeti értékkel bírnak: épületek, utcák, terek, fejlődését, változását követhetjük nyomon rajtuk. A képeslap-ábrázolásokról természetesen Ferencváros nevezetességei sem maradhattak ki. A Kálvin tér, a Központi Vásárcsarnok, az Iparművészeti Múzeum vagy a Mária Terézia laktanya képe tucatnyi különböző típusú képeslapot díszített. Arra is akad példa, amikor egy-egy épület olyan terve került képeslapra, mely azután nem valósult meg.

A Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjteményben 2002. december 20-ig megtekinthető időszakos kiállítás válogatás a századfordulón, illetve a két világháború közötti időszakban kiadott képeslapokból. Szeretné felvillantani Ferencváros jellegzetes köztereit, épületeit, hangulatait, egyben bemutatni a képeslapok sokszínűségét, egyediségét. A kiállítás külön érdekessége, hogy látványelemként egy századfordulós fogadószoba-entriót is bemutat. A kiállítás anyaga a gyűjtemény tervei szerint hamarosan forráskiadványban lát majd napvilágot, a képeslapgyűjtők azonban már most is vásárolhatnak a kiállításához kapcsolódó emléket: egy századfordulós képeslapokból szerkesztett új levelezőlapot.

Gönczi Ambrus

Gratulálunk

Podmaniczky díjjal tüntették ki dr. Bogárdi Mihályt, a Budapesti Honismereti Társaság tagját. Lapunk múlt évi 3. számában „Emlék a Sziklakórházról” címmel olvashattunk tőle. Ötven éve fáradhatatlanul gyógyítja a gyermekeket, sokszor még ellenszolgáltatás nélkül is magánrendelőjében. Több mint negyedszázada rendszeresen publikál az épített örökségünk értékeinek megismertetése és védelme érdekében. Helytörténeti kalandozásai

a XIII. kerület újságában, a Hírnökben is rendszeresen megjelennek.

Újpest Önkormányzata sajtópályázatának írott sajtó kategóriájában különdíjban részesítette Szöllösy Marianne-t, a Budapesti Honismereti Társaság közgyűjteményi szakbizottságának elnökét, az Újpesti Helytörténeti Gyűjtemény vezetőjét. A rangos kitüntetést az Újpesti Helytörténeti Értesítőben megjelent írásaiért ítélte meg számára a pályázat szakmai zsűrije.

Kossuth Lajos nyomában

A Kossuth Szövetség szerző túrafüzet. Lapunk gondozásában megjelent Tóth Józsefnek a „Kossuth Lajos nyomában hazai és külföldi tájakon” című kiadványa harmadik, bővített kiadása. A Kossuth Lajos emléktúráknak kiváló előkészítője ez a jelvény-

szervező túrafüzet. Lapunk előző számában közzölt fővárosi Kossuth emlékhelyek anyaga is ehhez a témakörhöz kapcsolódik. A Kossuth Szövetség az emléktúrákon résztvevőket emléklappal és jelvényvel jutalmazta.

F.: Budapesti Honismereti Társaság

1043 Budapest,
Berda József u. 48.

Ingyenes lapunk kereskedelmi forgalomba nem kerül, megtalálható a budapesti kerületek múzeumaiban, helytörténeti gyűjteményeiben és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi fiókjában. Megjelenését a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram Közművelődési Kollégiuma, a Pro Renovanda Cultura Hungariae Alapítvány „Karácsony Sándor emlékére” Szakalapítványa, a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága Közművelődési és Tudományos Alapja és a budapesti kerületek önkormányzatainak támogatása teszi lehetővé.

Felelős szerkesztő: Gábrriel Tibor

Szerkesztőbizottság: Ádám Ferenc, Karacs Zsigmond,
Sándor P. Tibor, Schwarcz Katalin, Sipos András,
Kiadja a Budapesti Honismereti Társaság
(1043 Budapest, Berda József u. 48., tel.: 370-0652)
Nyomás: Kolofon Kft., ISSN 1418-4273